

متن پرسش

سلام علیکم استاد: داشتم از یک منبعی شرح غزلیات حافظ را می‌خواندم که دیدم هر کدام از غزلیات حافظ متناسب با دستگاہ خلافت آن زمان بوده و هر کدام از ابیات آن را دقیقاً مطابق با اتفاقات آن زمان شرح می‌داد و در شرح هیچ کدام از غزل‌ها اصلاً خبری از عشق و مطالب عرفانی نبود. مثلاً جایی که دارد از دوری معشوق حرف می‌زند منظورش دوری از شاه آن زمان بوده. (عشق به خدا کیلویی چند!) حال سوال من اینجاست که اگر حافظ متناسب با دستگاہ خلافت آن زمان صحبت می‌کرده پس ببخشید ما سرکاریم بیاییم از اشعار حافظ برداشت عرفانی کنیم؟ در حالی اصلاً مقصود حافظ این نبوده.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: حافظ در زمانه‌ای به صحنه آمد که تحجر و سطحی‌نگری، اسلام را گرفتار زاهدان تنگ‌نظر کرده بود و بدین لحاظ سعی در مبارزه با آن‌ها را شروع کرد و بدین لحاظ آنان نیز مقابله با او را با انواع تہمت‌ها و تحریف‌ها به‌خصوص به دست نویسندگان درباری دیروز و روشنفکران سطحی امروز بر او نثار کردند در آن حدّ که در این اواخر در زمان شاه پهلوی شایع کردند بیت اول غزل اول دیوان او که می‌گوید: «الا یا ایّہا الساقی، ادركأساً و ناولہا» از یزید است. علامه قزوینی می‌فرماید تمام اشعاری که مربوط به یزید بود حتی آن‌هایی که منسوب به یزید بود را بررسی کردم، ابداً چنین بیتی در آن‌ها یافت نشد. بهترین نگاه به حافظ مربوط به کسانی است که زبان عرفانی او را درک می‌کنند مثل نگاه به مولوی و سایر عرفا. موفق باشید